

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Румен Христов Янков - член на научното жури, съгласно заповед на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград 1554/17.07.2026 г., във връзка със защитата на дисертационния труд на докторант Васил Росенов Пандурски на тема „Социално-демографски процеси в граничните територии на Югозападния район“; Професионално направление: 4.4. Науки за Земята, Докторска програма: „Икономическа и социална география“, Научен ръководител на докторанта: доц. д-р Емилия Патарчанова

Данни за докторанта и процедурата

Кандидатът Васил Пандурски е преминал обучение като редовен докторант в катедра „География, екология и опазване на околната среда“ при „Природо-математически факултет“. Зачислен е като редовен докторант през м. март 2022 г. и отчислен през м. декември 2025 г. Същият има придобита бакалавърска степен по география и магистърска по финанси в ЮЗУ.

Дисертацията и авторефератът на докторанта са представени в завършен вид. Приложени са справка за индивидуалните наукометрични показатели, декларации за достоверност и оригиналност, списък с публикации на автора по темата на дисертацията и др. придружаващи документи. По процедурата не откривам нарушения.

Данни за дисертационния труд

Дисертационното изследване на Васил Пандурски е посветено на актуалните въпроси за развитието на граничните общини в България. Тази актуалност се предопределя от интензивните политически, демографски и социално-икономически промени през последните няколко десетилетия, които поставят в нова светлина ролята на граничните територии в националното пространство. Изследването на граничните райони на българския Югозапад е задача с важно научно-приложно значение за регионалното развитие и геополитиката на страната.

Представеният труд съдържа всички задължителни атрибути на дисертация: цялостно, логично структурирано изложение в 230 стр., включващо с увод, шест глави и заключение, справка за приносите и списък на източниците - 196 литературни и 50 интернет-източници. В текста има 34 таблици и 55 фигури – диаграми и картосхеми.

Уводът разкрива методологическите опори на изследването. Дефинирани са обектът и предметът на изследването, целта и основната хипотеза. Авторът отдава предпочитание на оптимистичен сценарий, при който негативните тенденции в социално-демографското развитие на изследваната територия, макар и с по-голяма дълбочина от тези за страната, могат да бъдат коригирани чрез мобилизиране на местните ресурси и прилагане на успешни модели на управление на общинско ниво. Понятийният апарат и теоретичните ориентири са доизяснени в първа глава. Следват в логическо изложение преглед на факторите (втора глава), демографски профил на 14-те общини и анализ на социалните процеси в тях (трета и четвърта глава). Методическа сърцевина на изследването е пета глава. Корелационната връзка между икономическия и демографския ранг на общините служи за очертаване на пространствен модел от четири типа общини. Същият подход свързва демографския ранг и конкретно миграционния баланс с транспортната достъпност и със социалните услуги. Следват

изводи за демографската устойчивост на общините с въвеждането на доста изразителна терминология по отношение на техния статус в една или друга насока – „демографски котви“, „зони на структурен колапс“, „социална спирала на изключването“ и т.н. Шеста глава съдържа авторска интерпретация на възможностите и механизмите за преодоляване на проблемите – демографски и социални.

Заклучението на дисертацията е изключително сбито (2 стр.), предвид очакваното значение на изводите от изследването и вложените изследователски средства, но това донякъде се компенсира от констатациите в предходните глави.

Авторефератът от 51 стр. отразява най-съществените моменти от съдържанието на труда и постигнатите познавателни резултати. Публикациите по темата на дисертацията са пет, четири от които са самостоятелни и две на английски език в международно научно списание.

Научни приноси на дисертацията

В справката са посочени 10 научни приноса на дисертационния труд подразделени на теоретико-методологични, практически и приноси с потвърдителен характер. От една докторска дисертация не се очаква непременно формулирането на теории или концепции за регионалното развитие. По-сдържана самооценка на приносите би била полезна, защото не ги омаловажава, но се фокусира върху действително постигнатото от автора. Като цяло, приемам наличието на приноси в емпиричното познание на граничните райони на България, в апробирането на определена изследователска методика, както и в научно-приложното направление на местната и регионалната политика. Обосновани са напр., изводите, че само разкриването на работни места не е достатъчно за задържане на населението, за значението на конфигурацията на селищната мрежа, социалния капацитет и др.

Забележки

При една по-прецизна последна редакция на работата можеше да се избягнат някои дребни, но видими грешки – фактически и в озаглавяванията (на пета глава, напр.). Слабо е приложен картографският метод. В списъкът с литературата не присъстват най-актуалните версии на важни публикации и документи, напр. на „Икономическите центрове“ на ИПИ, на Националната концепция за регионално и пространствено развитие и др. източници.

Заклучение

В резултат на цялостното си запознаване с дисертационен труд на Васил Пандурски изразявам категорично становище, че той е оригинално и значимо научно изследване, осъществено под компетентното ръководство на научния ръководител. Постигнати са съществени научни резултати, които напълно удовлетворяват изискванията за придобиване на съответната степен.

Представената дисертация отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и свързаните с него правилници. Изразявам положително становище и ще гласувам за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Васил Росенов Пандурски.

14.09.2026 г.

проф. д-р Румен Янков

OPINION

by Prof. Dr. Rumen Hristov Yankov – Member of the Scientific Jury
Pursuant to Order No. 1554 / 17.07.2026 of the Rector of South-West University "Neofit Rilski" -
Blagoevgrad

Regarding the defense of the dissertation by: Vasil Rosenov Pandurski; Dissertation Topic: "Socio-demographic processes in the border territories of the Southwest Region"; Professional Field: 4.4 Earth Sciences; Doctoral Program: Economic and Social Geography; Scientific Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Emilia Patarchanova; Faculty of Natural Sciences and Mathematics, Department of Geography, Ecology and Environmental Protection

Data on the PhD Student and Procedure

The candidate Vasil Pandurski has completed regular doctoral studies at the Department of Geography, Ecology and Environmental Protection at the Faculty of Natural Sciences and Mathematics. He was enrolled as a full-time PhD student in March 2022 and was disenrolled with the right to defense in December 2025. He holds a Bachelor's degree in Geography and a Master's degree in Finance from South-West University "Neofit Rilski".

The dissertation and the auto-abstract are presented in finished, complete form. Enclosed are a report on individual scientometric indicators, declarations of authenticity and originality, a list of author publications on the dissertation topic, and other accompanying documents. I find no procedural violations or irregularities.

Data on the Dissertation Research

Vasil Pandurski's dissertation research is dedicated to topical issues regarding the development of border municipalities in Bulgaria. This relevance is predetermined by intense political, demographic, and socio-economic changes over the past few decades, which present the role of border territories in the national space in a new light. The study of the border regions of the Bulgarian Southwest is a task of significant scientific and applied importance for regional development and the country's geopolitics.

The presented work contains all mandatory attributes of a dissertation: a comprehensive, logically structured exposition across 230 pages, including an introduction, six chapters, a conclusion, a report on scientific contributions, and a list of sources comprising 196 references and 50 internet sources. The text features 34 tables and 55 figures – diagrams and cartographic maps.

The introduction reveals the methodological foundations of the study. The object and subject of research, the goal, and the main hypothesis are defined. The author favors an optimistic scenario in which negative trends in the socio-demographic development of the studied territory, although deeper than those nationwide, can be corrected by mobilizing local resources and applying successful municipal-level management models. The conceptual apparatus and theoretical guidelines are clarified in Chapter One. These are followed in logical sequence by a review of factors (Chapter Two), a demographic profile of the 14 municipalities, and an analysis of social processes within them (Chapters Three and Four).

The methodological core of the study is Chapter Five. The correlation between the economic and demographic rank of the municipalities serves to outline a spatial model comprising four types of municipalities. The same approach links demographic rank and specifically net migration balance with transport accessibility and social services. Conclusions follow regarding the demographic resilience of municipalities, introducing expressive terminology regarding their status in various directions – "demographic anchors," "zones of structural collapse," "social spiral of exclusion," etc. Chapter Six contains the author's interpretation of opportunities and mechanisms for overcoming demographic and social problems.

The conclusion of the dissertation is extremely concise (2 pages) given the expected significance of the research findings and invested research efforts, though this is somewhat compensated by the findings in preceding chapters.

The 51-page auto-abstract reflects the essential moments of the work's content and the achieved cognitive results. There are five publications on the topic of the dissertation, four of which are independent, and two are in English, published in an international scientific journal.

Scientific Contributions of the Dissertation

The reference report lists 10 scientific contributions of the dissertation, subdivided into theoretical-methodological, practical, and confirmatory contributions. A doctoral dissertation does not necessarily entail formulating new theories or concepts for regional development. A more restrained self-assessment of contributions would be beneficial, as it does not diminish them but focuses on what was actually achieved by the author. Overall, I accept the presence of contributions to the empirical knowledge of Bulgaria's border regions, in testing a specific research methodology, and in the scientific-applied field of local and regional policy. For instance, well-substantiated conclusions are made regarding the fact that job creation alone is not sufficient to retain population, as well as the importance of settlement network configuration and social capacity.

Remarks and Recommendations

With a more precise final editing of the work, some minor but visible errors could have been avoided – factual and in titling (e.g., Chapter Five). The cartographic method is underutilized. The bibliography lacks the most up-to-date versions of important publications and documents, such as the Institute for Market Economics' "Economic Centers," the National Concept for Regional and Spatial Development, and other sources.

Conclusion

As a result of my thorough review of Vasil Pandurski's dissertation, I express a definitive opinion that it is an original and significant scientific study, carried out under the competent supervision of the scientific supervisor. Substantial scientific results have been achieved that fully satisfy the requirements for acquiring the respective academic degree.

The presented dissertation complies with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and related regulations. I express a positive

opinion and will vote in favor of awarding the educational and scientific degree "Doctor" to Vasil Rosenov Pandurski.

14.09.2026

Prof. Dr. Rumen Yankov